

Kopparpraktbagge

Agrilus anxius

En vuxen kopparpraktbagge på väg ut ur en björkstam genom sitt utgångshål. Foto: Eduard Jendek

Angrepp av kopparpraktbagge kan orsaka en glesare krona och att grenar vissnar. Foto: George Heaton (USDA Forest Service) respektive Steven Katovich

På björkstammen syns ibland larvgångar som upphöjda åsar eller ärr på barken.

Foto: Steven Katovich

Kopparpraktbaggen är en så kallad karantänsskadegörare inom EU. Det är en växtskadegörare som skulle hota skogen då den orsakar stora skador på björk som är ett viktigt och mycket vanligt trädslag i Sverige. Att den är en karantänsskadegörare innebär att det finns regler både för att hindra att den kommer hit och regler för tvingande utrotning om den dyker upp.

Hotade värdväxter

Kopparpraktbaggens larver lever i björkar. Larvernas gnag mellan bark och ved kan döda träden. Björken är Sveriges vanligaste trädslag och våra inhemska björkar, vårtbjörk och glasbjörk, är väldigt känsliga för angrepp av kopparpraktbaggen. Experter bedömer att det vore sannolikt med produktionsförluster uppåt 80% om kopparpraktbaggen etablerar sig i EU.

Symptom

Björkar angripna av kopparpraktbaggen kan uppvisa ett eller flera symptom:

- Krona som gulnar eller blir glesare, då delar av kronans grenar vissnar och dör
- D-formade utgångshål (3–5 millimeter breda)
- Slingrande åsar eller upphöjningar som syns genom barken
- Larvgångar under barken som slingrar sig tvärs över trädets längdriktning. Gångarna är fyllda med gnagmjöl som ser ut som finkornigt sågspån.

Även björkar som ser friska ut kan vara angripna eftersom det tar tid innan symptomen blir synliga.

Så ser skadegöraren ut

Kopparpraktbaggen tillhör släktet *Agrilus* som omfattar många liknande arter. Flera av arterna kan leva på björk och det är svårt att med stor säkerhet artbestämma skalbaggar, larverna eller gnagspåren enbart på utseende.

Larverna är beige-vita, tillplattade och har stora huvuden som är bredare än resten av kroppen. De kan bli upp till 40 millimeter långa och har 10 segment. På det sista segmentet finns två hårda tandlika strukturer som liknar spröt.

Larverna förpuppas i den yttre veden. De vuxna skalbaggar är smala, kopparbronsfärgade och kan variera i längd mellan 5 och 13 millimeter.

Förväxlingsrisk

I Sverige finns flera arter av släktet *Agrilus* som liknar kopparpraktbaggen och lever i björk och det krävs därför goda kunskaper för att kunna artbestämma kopparpraktbaggen. Björkgrenspraktbaggen, dvärgbjörkspraktbagge och sälgspraktbagge som alla finns i Sverige sedan tidigare kan orsaka liknande symptom, med bland annat D-formade utgångshål. Ingen av dessa arter orsakar dock några omfattande skador.

Under barken syns larvgångar som snirklar sig kors och tvärs över stammens längdriktning. Foto: George Heaton (USDA Forest Service)

Kopparpraktbaggens larv har 10 segment. I bakänden finns två mörka spröt. Foto: Whitney Cranshaw (Colorado State University)

Vuxen kopparpraktbagge bredvid ett typiskt D-format utgångshål som är 3–5 millimeter brett. Foto: Eduard Jendek

Livscykel

Kopparpraktbaggen har en livscykel som kan vara ett eller två år. Baserat på den kunskap som finns för kopparpraktbaggens livscykel i Nordamerika beräknas flygtiden för kopparpraktbaggen i Sverige vara mellan maj och tidiga augusti. Vuxna kopparpraktbaggar lever mellan 2 och 5 veckor.

Vuxna kopparpraktbaggar livnär sig på blad av växter som tillhör poppel- eller björksläktet. Träden tar dock ingen större skada av de vuxnas skalbaggar. Efter parning lägger honorna ägg i barksprickor, hålrum och under lösa lager av yttre bark. Ägg kläcks sedan efter ungefär 2 veckor.

Larverna gnager gångar mellan barken och veden. Larvgångarna avbryter transporten av socker från kronan ner till rötterna, och transporten av vatten och näring från rötterna uppåt i trädet. Om angreppet är stort eller sker över flera år kan trädet dödas. Färdigutvecklade vuxna kopparpraktbaggar gnager sig sedan ut ur trädet mellan maj och juni. Det skapar de typiska D-formade utgångshålen som är 3–5 millimeter breda.

Kopparpraktbaggen angriper björkar i alla storlekar. Larver har hittats i grenar så små som en centimeter i diameter.

Förekomst idag

Än så länge har kopparpraktbaggen bara noterats i Kanada och USA.

Spridningsrisker

Kopparpraktbaggen kan sprida sig kilometervis genom att flyga av egen kraft. Handel och transport är den största risken för att förflytta skadegöraren långa distanser. Liksom andra vedlevande insekter kan kopparpraktbaggen transporteras i levande växter för plantering eller träprodukter som stockar, brasved, träemballage, virke, bark och träflis med ursprung i områden där skadegöraren finns.

Det kan du göra

Håll ögonen öppna. Om du misstänker att du påträffat kopparpraktbagge eller annan karantänkskadegörare ska du anmäla det till Jordbruksverket.

www.jordbruksverket.se/karantänkskadegörare

Flytta inte misstänkt smittade växter eller växtdelar från området. Jordbruksverket kommer att besluta om vilka åtgärder som ska vidtas.

Vad gör Jordbruksverket?

Jordbruksverket är ansvarig myndighet för riskhantering av karantänkskadegörare som kopparpraktbaggen. Vi kontrollerar yrkesmässiga aktörer och inventerar riskpunkter i Sverige för att upptäcka ett eventuellt utbrott så tidigt som möjligt.

Kopparpraktbaggen måste bekämpas med målsättning att utrota den. Det innebär bland annat att vi behöver ta ner björkar inom ett stort område vid ett konstaterat angrepp. Virke måste behandlas och i vissa fall destrueras.

Försök inte själv bekämpa skalbaggar och larver. Jordbruksverket kommer att besluta om vilka åtgärder som ska vidtas.

Vidare läsning

EPPO (2021) *Agrilus anxius*. EPPO datasheets on pests recommended for regulation.

<https://gd.eppo.int/taxon/AGRLAX>